

Mitä on selkokieli

Selkokieli on suomen kielen muoto, joka on mukautettu sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteeltaan

yleiskieltä luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi.

Se on suunnattu ihmisille, joilla on vaikeuksia lukea ja/tai ymmärtää yleiskieltä.

Kuka tarvitsee selkokieltä?

Selkokielestä hyötyvät ihmiset, joiden kielitaidon puutteet vaikeuttavat arjen tilanteista, opinnoista ja työelämästä selviytymistä sekä yhteiskunnan toimintaan osallistumista.

Selkokielen tarpeelle voi olla seuraavia syitä:

1. neurobiologiset syyt (esim. kehitysvamma, dysfasia, lukivaikeus, ADHD tmv.)
2. kielitaidon heikentyminen (esim. muistisairaus tai afasia)
3. suomi tai ruotsi ei ole äidinkieli

Puoli miljoonaa tarvitsee selkokieltä

Selkokeskuksen tarvearvion (2014) mukaan selkokieltä tarvitsee Suomessa **430 000–650 000** henkilöä (8–12 % väestöstä).

- Selkokielen tarve vaihtelee eri ikäkausina:
 - lapset ja nuoret 8–12 %
 - työikäiset 6–10 %
 - yli 65-vuotiaat 15–20 %

Tämän lisäksi selkokielestä on hyötyä tietyissä tilanteissa suuremmalle, noin 20–25 %:lle väestöstä.

Selkokielen tarvetta on arvioitu eri kohderyhmiä koskevia tilastotietoja (esim. Tilastokeskus, Kelan tiedot Suomen väestöstä) ja lukutaitotutkimuksia (PISA 2009 ja 2012 sekä PIAAC 2012).

Miksi selkokielen tarve kasvaa?

Suomalaiset ovat huippulukijoita (vrt. PISA 2009, 2012, PIAAC 2012). Miksi selkokielen tarve silti kasvaa?

- **Ikääntyviä ihmisiä yhä enemmän.** Samalla yhä useammalla suomalaisella on muistisairaus tai afasia.
- **Maahanmuuttajien määrä kasvaa.** Yhä suurempi osa suomalaisista puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia.
- **Erityisoppilaiden määrä kasvaa.** Tarkkaa syytä tähän ei tiedetä, mutta erityisoppilaissa on paljon lapsia ja nuoria, joilla on kielellisiä vaikeuksia.

Selkokeskus

- Selkokiehisen tiedotuksen, tiedonvälityksen ja kulttuurin edistäminen
- Aineistojen ideointi ja julkaisu, selkokiehiset lehdet, verkkosivut, tiedotushankkeet
- Yhteistyökanava kaikille Suomen selkotoimijoille
- Selkotunnuksen myöntäminen esitteille ja oppaille
- OKM:n selkokirjallisuuden ja muun saavutettavan kirjallisuuden valtioneutuki
- Selkokieleen liittyvät koulutukset ja luennot

Selkokeskuksen palvelut

Selkokeskus

- julkaisee Selkosanomat-lehteä
- julkaisee selkoesitteitä yhdessä eri tahojen kanssa
- myöntää selkotunnuksen
- edistää selkokirjallisuutta
- järjestää koulutusta
 - selkokielellä kirjoittamisesta
 - selkokielestä vuorovaikutuksessa
 - selkojulkaisujen ulkoasusta
 - uusista selkoilmaisun muodoista (e-kirjat, video ym.)

Ohjeita selkokirjoittajalle

Hyvässä selkotekstissä muuttuu moni muukin asia kuin vain sanat ja tekstin pituus.

Selkokielen periaatteet koskevat

- tekstin kokonaisrakennetta
- tekstin havainnollisuutta
- sanaston valintaa
- valittuja kielen rakenteita
- lauseiden ja virkkeiden pituutta ja rakennetta.

Ohjeita selkojulkaisun taittoon

Hyvä selkokieline julkaisu on helppolukuinen ja helppo hahmottaa myös visuaalisesti.

Selkojulkaisun taiton periaatteet koskevat muun muassa

- tekstin rivitystä ja palstoitusta
- kirjaimen kokoa ja tyyppiä
- tekstielementtien välistä hierarkiaa.

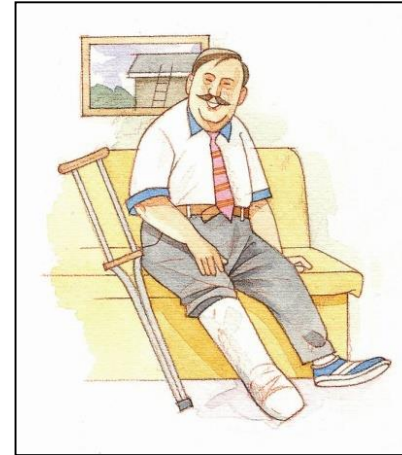
Ohjeita selkojulkaisun kuvitukseen

Onnistunut kuvitus tukee selkotekstin ymmärtämistä

- huonosti valittu kuva voi johtaa lukijaa harhaan.

Selkokuvituksen periaatteet koskevat muun muassa kuvan

- yhteensopivuutta tekstin kanssa
- laatua
- rajausta ja kuvakulmaa.

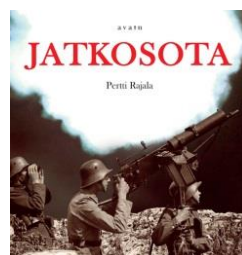
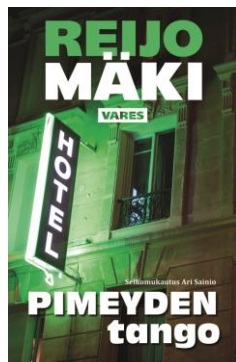
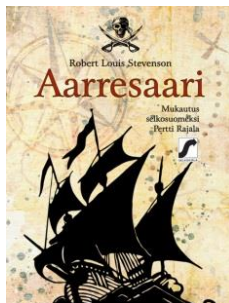

Selkotunnukset

- Selkojulkaisun tunnistaa nuolitunnuksesta.
- Tunnus toimii laadun takeena.
- Tunnuksen selkokirjoille myöntää Selkokeskuksen selkokirjatyöryhmä.
- Selkokeskus myöntää tunnuksen muille selkojulkaisuille
 - esitteille
 - lehdille
 - internetsivustoille (yhteistyössä Papunet-verkkopalvelun kanssa).

Selkokieliä julkaisuja

Selkokirjat

- Kaikkiaan niitä on Suomessa ilmestynyt lähes 350 nimekettä.
 - Selkokirjoja on julkaistu kaikilta kirjallisuuden aloilta.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee vuosittain selkokirjojen kirjoittajia, kustantajia ja kuvittajia selkokirjallisuuden apurahoilla ja -avustuksilla.
- Vuosittain ilmestyy noin 15 uutta selkokirjaa.
- Kaikki suomenkieliset selkokirjat
www.papunet.net/selkokeskus/selkokeskus/selkokirjatietokanta
www.selkokeskus.fi/selkokirjatietokanta ??

Selkokielliset lehdet

- Leija
 - perustettu 1983
 - kehitysvammaisten aikakauslehti
- Selkosanommat
 - perustettu 1990, ilmestyi aiemmin nimellä Selkouutiset
 - ajankohtaislehti, suunnattu useille lukijaryhmille
 - Ilmestyy joka toinen viikko
- LL-Bladet
 - perustettu 1990
 - Selkosanommat ruotsiksi

Yle Uutiset selkosuomeksi

- Lähetyksen äänet, tekstit, uutistermiselitykset, sisältökysymykset sekä arkisto internetissä
 - www.yle.fi/selkouutiset (audiot ja videot myös Yle Areenassa)
- Verkkosivuilla myös haastatteluja ja juttusarjoja
- Lähetys kuunneltavissa Yle Radio Suomessa klo 21.30
- **Selkouutiset Yle TV1 arkisin klo 15.10**
 - Hyödynnetään kuvia, videoita ja grafiikkaa
- Selkouutiset on myös podcast-palveluna ja Ylen mobiiliuutisissa.

Selkokieli internetissä

www.selkokeskus.fi

www.papunet.net/selko

www.verneri.net/selko

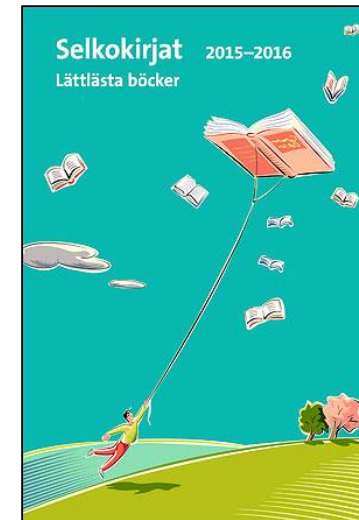
www.tikas.fi/selko

www.selko.fi ohjaa nykyään Papunetin selkosivuille kohtaan, jossa on esitelty muita selkosivustoja

www.papunet.net/saavutettavuus

Muu tiedotus

- Tiedotusaineistoja julkaistaan yhteistyössä viranomaisten ja yritysten kanssa.
- Viime vuosina esitteitä on ilmestynyt muun muassa
 - terveellisestä ruuasta
 - rahankäytöstä
 - Euroopan unionista
 - Kelan etuuksista
 - kansanvallasta ja vaaleista
 - eduskunnan toiminnasta.

Selkokielen vuorovaikutus

- Selkokielen periaatteet on alun perin luotu kirjoitetun kielen tarpeisiin. Puheessa ja vuorovaikutuksessa tarvitaan osin toisenlaisia selkokielen ohjeita kuin kirjoitetussa kielessä.
- Selkokielisen vuorovaikutuksen ohjeet jakautuvat yleisohjeisiin ja selkokielisen puheen ohjeisiin
- Selkokeskus järjestää koulutusta selkokielen käytöstä puheessa ja vuorovaikutuksessa.

Teoriatietoa selkokielestä

- Selkokielen käsikirja (Hannu Virtanen, 2009)
 - perustietoa selkokielestä
 - kommentoidut selkokirjoitusohjeet
- Selkokieli ja vuorovaikutus (Johanna Kartio, toim. 2009)
 - tietoa selkokielestä vuorovaikutustilanteissa
- Haavoittuva keskustelu (Leealaura Leskelä Camilla Lindholm, toim. 2012)
 - tutkimustietoa kielellisestä epäsymmetriasta
 - selkokielen puheen ohjeet
- Selkokirjoittajan tekstilajit (Leealaura Leskelä & Auli Kulkki-Nieminen 2015)
 - tekstilajikohtaisia kirjoitusohjeita ja vinkkejä selkokielen kirjoittajille

Lisätietoa ja yhteystiedot

- Selkokeskus
 - www.selkokeskus.fi
 - selkoneuvonta@kvl.fi

Viljatie 4 A
00700 Helsinki
puhelin (09) 34809 240

Ruotsinkieliset palvelut:
LL-center
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors
(09) 4342 3621
ll-center@fduv.fi

Suuret sanat ja pienet sanat

Älä koskaan pelkää pitkiä, suuria sanoja.
Suuret sanat merkitsevät pieniä asioita.

Kaikki suuret asiat sanotaan pienillä sanoilla
sellaisilla kuin ilo ja itku, sota ja rauha.
Tai maa, metsä, päivä, onni, koti, syli.

Opi käyttämään pieniä
sanoja suurista asioista.
Se on vaikeaa.

Mutta pienillä sanoilla sanot,
mitä todella tarkoitat.

Kun et tiedä, mitä tarkoitat,
käytä silloin pitkiä, suuria sanoja
– ja usein hämäys onnistuu.

Runo Arthur Kudner
Käännös Ari Sainio

Selkokieli puheessa ja vuorovaikutuksessa

Kouluttaja:
Tanja Vauhkonen

Toivon, että ihmiset juttelisivat minulle enemmän.
Toivon, että ihmiset oppisivat tuntemaan minut
ja hyväksymään minut sellaisena kuin olen.
Vaikka olen erilainen, olen samanlainen
kuin tavalliset ihmiset.

Piia, Tampere

(Kirjassa Unelmat ja pelot kasvavat lähekkäin, toim. P. Rajala 1997)

Anteeks häirittenkö mää täs nyt teiän keskusteluu?

(Martti, 56 vuotta, kysyy haastattelijaltaan ennen kuin vastaa tämän esittämään kysymykseen)

Ensimmäinen asia on
suomen kieli.

Kieli on valoa, joka avaa ovia.

Vuoden pakolaisnainen Theresa Ngouth

Keskustellaan

väittely

kasvatuskeskustelu

luento

palautekeskustelu

rupattelu

haastattelu

istunto

kehityskeskustelu

kokous

luokkahuonekeskustelu

neuvottelu

arkikeskustelu

kuulustelu

kuuleminen

puhelinkeskustelu

Arjen keskustelut

- Valtaosa päivästä kuluu erilaisissa keskusteluissa.
- Keskustelussa kieleen kiinnitetään usein vain vähän huomiota.

sovinto

ehdotus

läksytys

vitsailu

vihjailu

pyyntö

huolipuhe

opastus

yhteinen nauru

Harjoitus

Mitkä ovat sinun vahvuutesi keskustelijana?

Missä vielä haluat kehittyä?

Jokaisella on taitoja ja haasteita vuorovaikutuksessa

Taitoja:

- Olen hyvä selittämään vaikeita sanoja tai asioita.
- Olen suorasukainen ja uskallan puhua vaikeistakin asioista.
- Osaan vaihtaa puhetapaani tarpeen vaatiessa.
- En jää hiljaiseksi vaativissakaan tilanteissa.
- Olen hyvä kuuntelija, en täytä joka tilannetta omalla puheellani.
- En hämmenny eriävistä mielipiteistä.

Haasteita:

- Minun on vaikea sietää hiljaisuutta.
- Olen epävarma selittäessäni vaikeita sanoja tai asioita.
- Olen kärsimätön, saatan hermostua, jos joku jankuttaa.
- Vieraiden ja outojen ihmisten kanssa keskustelu jännittää minua.
- Minun on usein vaikea keksiä mitään sanottavaa.
- Hermostun hitaisiin puhujiin.

Tavalliset ja epätavalliset keskustelut

- Tavallisuus tarkoittaa sitä, että keskusteluun osallistuvilla on suunnilleen samanlainen
 - kielitaito
 - käsitys tilanteesta
 - asema ja arvostus suhteessa toisiinsa.
- Tavallisuus nähdään siis yleensä keskustelun **symmetriana** ja epätavallisuus **epäsymmetriana**.
- *Ordinariness is an ongoing achievement.*

Harvey Sacks (1984)

Vappuna kihloihin

Keskustelijat:

Jouni (työntekijä) ja Pia (työvalmentaja)

Pohdittavaa:

- Millainen keskustelu on kyseessä?
- Mikä tekee tästä keskustelusta epäsymmetrisen?
- Millaisia rooleja keskustelijat ottavat tilanteessa?

Harjoitus

Tässä esimerkissä H (kehitysvammainen henkilö) kertoo menevänsä kihloihin. O (ohjaaja) epäilee väitettä. Etsi esimerkistä eri tapoja, joilla O (ohjaaja) nostaa esille hyväksymisen ongelmaa. Miten hyväksymisvaikeus näkyy?

- 01 O: .hhh he ((naurahtaa)) menette torstaina kihloihin
- 02 H: joo
- 03 O: ja perjantaina (.) mitä te teette. (.) ostatte talon.
- 04 H: juu talo hh.
- 05 (0.5)
- 06 O: \$ai teil on tämmösii suunnitelmi.\$
- 07 H: juuh.(.)
- 08 O: \$mahrok sää ny keksitää tämän koko] jutun.\$
- 09 H: mt
- 10 H: on on

Harjoitus jatkuu...

- 11 O: .hh
- 12 (0.5)
- 13 H: o- mä (-) rakastan Helena.
- 14 (.)
- 15 O: .h joo. ((nyökkää))mä tiärän et sä rakastat Helena.
- 16 H: nii.
- 17 O: mm. mut ette te varmaan taira olla yhteen muuttamas.
- 18 (0.5)
- 19 H: eei.(0.4) (miättiä kihl miättiä)
- 20 O: (joo)
- 21 (1.2)

(Lähde: L.Leskelän aineisto)

Mitä mieltä olet ohjaajan tavasta nostaa hyväksymisen ongelmia esille?

Kieli keskusteluun osallistumisen tukena

1. Puhekumppanin orientoiminen tilanteeseen ja keskustelun olosuhteiden huomioiminen
2. Puhekumppanin kohtaaminen ja läsnäolo
3. Keskustelun vuorottelun tukeminen
4. Selkokiellisen puheen keinot
5. Ymmärryksen tarkistaminen ja puheen korjaamisen keinot

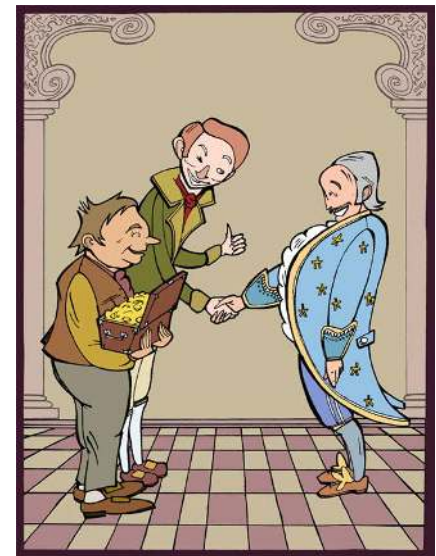

Puhetilanne Läsnäolo ja kohtaaminen Vuorottelu

Keskustelutilanne

- Miksi juuri me keskustelemme juuri tästä asiasta juuri nyt?
- Mitä seuraavaksi tapahtuu?
- Onko tässä hyvä ja helppo puhua?

Keskustelutilanne

- Jäsennä tilannetta, kerro odotuksistasi.
- Kysy, sopiiko tämä puhekumppanillesi.
- Anna mahdollisuus muutoksiin.

Pohdittavaa:

Kuvittele tilanne, jossa sinun on selvitettävä puhekumppanisi elämäntilannetta. Miten aloittaisit keskustelun? Miten jäsentäisit tilannetta?

Turvallisuuden tunne

- Kuuntele puhekumppaniasi.
- Ilmaise, että haluat olla tässä tilanteessa ja keskustelussa mukana.
- Anna puhekumppanillesi aikaa vastata ja reagoida.
- Anna tilaa. Älä johda keskustelua kaiken aikaa.
- Rohkaise puhekumppania kertomaan mielipiteensä.

Kuva: Papunetin kuvapankki,
www.papunet.net / Jani Ikonen

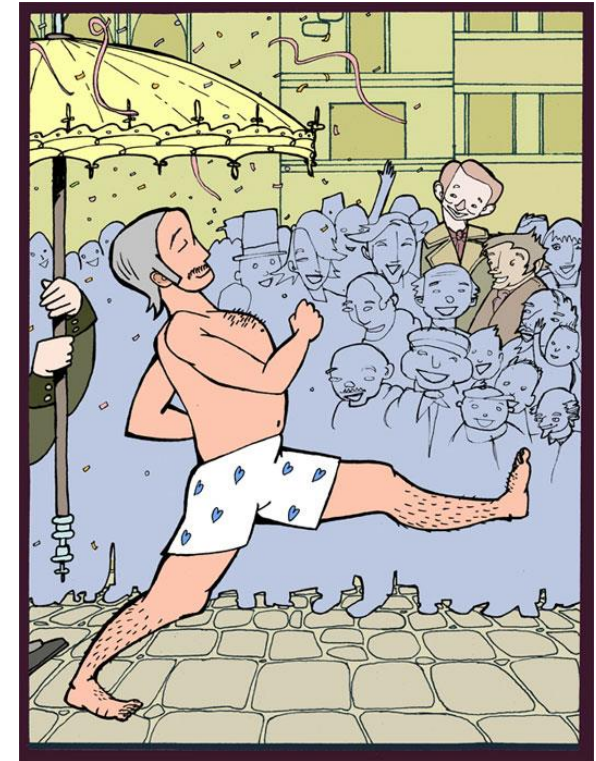
Ennakoitavuus

- Keskustelua ohjaavat odotukset normaalista käytöksestä.
- Odotusten rikkominen voi olla hämmentävää tai ärsyttävää, se voi myös herättää pelkoa.

Pohdittavaa:

Muistele tilannetta, jossa joku osallistuja toimi normaalien odotusten vastaisesti.

Mitä ajatuksia ja tunteita se herätti sinussa, ja miten muut ihmiset reagoivat tähän?

Kuva: Papunetin kuvapankki,
www.papunet.net / Jani Ikonen

Puhe on keinoja täynnä

Emme seuraa vain sitä, mitä puhuja sanoo, vaan myös sitä, miten hän sanoo:

- epäröintiäntelyt (*öö, mm, njoo...*)
- nariseva ääni
- puheäänien korkeuden vaihtelut
- nopeutukset, hidastukset
- taukojen pituudet ja paikat puheenvuoroissa
- katseen suunta
- seuraavan puhujan valinta
- puhujien etäisyydet toisistaan
- ilmeet, eleet

Saa hämmästyä!

- Voit ilmaista hämmennystäsi, kun aidosti hämmästyit jostakin. Puhekumppanisi voi silloin havaita, millainen toiminta hämmentää muita.
- Muistuta kuitenkin itsellesi: osa puhekumppanisi odottamattomasta käytöksestä voi johtua siitä, että hän ei hahmota tilannetta samalla tavalla kuin sinä.

Miten myöntövyys näkyy?

01 S: nii mut Marjatta kysyki, tykkäätkö sää syksystä.

02 L: tykkään

03 O: onks sulla joku syy, minkä takia sää tykkäät syksystä

04 (7.0)

05 L: kyllä se mukava on (.) on (.) syksy (.) se on vielä parempaa ku

06 satais lunta

07 (0.5)

08 O (hymyillen): sää tykkäät talvesta

09 L: mä tykkään talvestakkii

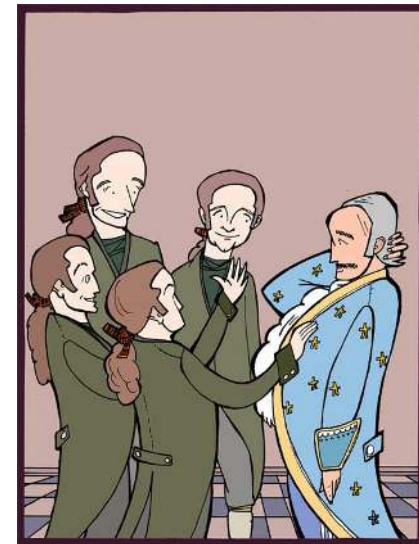
O = ohjaaja, S ja L ovat ryhmäläisiä kehitysvammaisten asumisyksikössä.

Lähde: Kartio, J. (toim.), 2009: *Selkokieli ja vuorovaikutus*. Opiker,

Kasvojen suojeleminen

- Pelko kasvojen menettämisestä keskustelussa saa osallistujat yleensä suojelemaan sekä omia että toistensa kasvoja.
- Kasvojen suojeleminen on usein vaistomaista ja näkyy hyvin pienissä kielellisissä valinnoissa.

Pohdittavaa: Millaisissa tilanteissa olet kokenut menettäväsi kasvosi?

Kuva: Papunetin kuvapankki,
www.papunet.net / Jani Ikonen

Kasvojen suojelu

- Vaikeus ymmärtää toisen puhetta on tavallinen tilanne, jossa puhujat alkavat suojella kasvoja.
- Ymmärrysvaikeuksia usein ohitetaan, kun niiden pelätään saattavan jonkun puhujan noloon valoon.

Pohdittavaa:

Miten voisit käsitellä ymmärrysvaikeuksia keskustelussa ilman kasvojen menettämisen pelkoa?

Vuorotellen

- Vuorottelu on keskustelun perusta.
- Se on keskustelun yhteistyön ylläpitämistä.
- Vuorottelun säännöt opitaan ennen puhetta – ne ovat meissä syvään juurtuneita ja melko automaattisia reaktioita.
- Vuorottelun vaikeudet näkyvät keskustelun "tahdistusvaikeuksina":
 - häiritsevänä päällepuhuntuana
 - toisen osallistujan vetäytymisenä
 - puheenaiheen tempoiluna ja jankutuksena

Miten tässä puhujat tukevat yhteistyötä?

1. O: millä sää sin Helsingiin matkustat
(0.5)
2. K: linja-autol
3. O: mt (.) iha itte. (.)
4. K: juu-u
(0.5)
5. O: lähdet
6. K: [lähde-]
7. O: [täältä-] (nyökkäilee) (.)
8. K: linja-asemalt (.)
9. O: joo-o, (nyökkää) ja matkustat
(0.5)
10. K: juu.
11. O: [Helsing]in linja-autoasemalle
12. K: [Helsing-]
13. K: juu Kämppeihin.

(Lähde: L.Leskelän aineisto)

Yhteistyö on monen tekijän summa

Tässä esimerkissä keskustelijoiden yhteistyö näkyy muun muassa seuraavissa piirteissä:

- vierusparit (kysymys–vastaus)
- vuorottelun sujuvuus
- päällekkäispuhunnalla, joka ei häiritse keskustelun etenemistä
- pitkät reagointiajat
- kiinnostuksen osoitukset toisen puhetta kohtaan
 - keskustelijat täydentävät toistensa puhetta
 - reagoivat toisen puheeseen nyökkäilemällä ja puhepartikkeleilla kuten *juu*
 - puhumalla asiasta, joka koskee K:n omia kokemuksia

Keinoja vuorottelun tukemiseen

- Vierusparit:
 - kysymys / vastaus
 - tervehdys / vastatervehdys
 - haaste / vastahaaste
- Hyvät kysymykset:
 - avoimet ja tarkennetut kysymykset
 - kyllä- / ei-kysymykset
- Palauttaminen:
 - tietyn aiheen nostaminen uudelleen esiin
 - keskustelu siitä, mistä keskustellaan

Selkokielisten puheen keinot

Räätälöity puhe

- Puhujat ovat yleensä tietoisia siitä, mitä puhekumppani voi tietää tai ei voi tietää puheenaiheesta.
- Puhe räätälöidään juuri puhekumppanille sopivaksi:
 - Keitä henkilöitä puhekumppani tuntee?
 - Missä tilanteissa hän on ollut mukana?
 - Miten mihinkin asiaan voi viitata?
- Räätälöiminen on toisinaan vaikeaa.

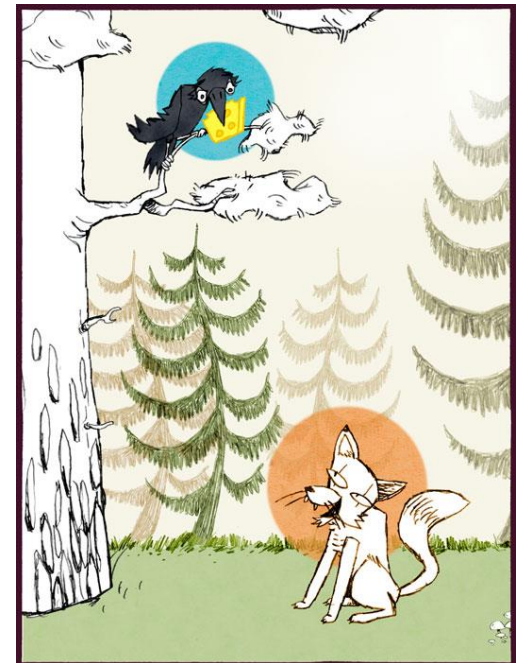

Tehtävä

- Suomen kielen oppija kysyy 10.10., miksi tänään on liputuspäivä. Miten selittäisit hänelle, että on Aleksis Kiven päivä?

Yleiset, puhekieliset sanat

- Mieti, millaiset sanat ovat puhekumppanillesi tuttuja. Selkopuheessa käytetään
 - yleisiä, jatkuvasti käytössä olevia sanoja
 - tavallisia puhekielen sanoja.
- Voiko selkopuheessa käyttää
 - murretta
 - slangia
 - vierasperäistä sanastoa
 - ammattijargonia?

Kuva: Papunetin kuvapankki,
www.papunet.net / Jani Ikonen

Helpot sanat

- Käytä lyhyitä ja puheessa yleisiä sanoja:
 - *nauraa, pieni, asunto*
- Käytä konkreettisia arkielämän sanoja:
 - *tee se itse – tee se omaehtoisesti*
 - *sota – aseellinen konflikti*
 - *tehdä – toteuttaa*
- Helpot sanat eivät ole aivan uusia sanoja, joten niillä on kielessä vakiintunut merkitys tai merkityksiä.
- Helpot sanat eivät toisaalta ole niin vanhoja sanoja, että
 - niiden merkitys olisi nykypuhujalta hämärtynyt
 - niitä käytetään vain joissakin erityistilanteissa.

Vaikeat sanat

Vaikeat sanat ovat yleensä

- pitkiä
 - *työhyvinvointitutkimus, asiantuntija-apu, työ- ja elinkeinotoimisto, jääkiekkomaajoukkueottelu*
- abstrakteja
 - *sosiaalinen media, elämänlaatu, asiakkuus, vaje, tuotteistaa, hyödynnettävyys*
- kuvallisia
 - *patalaiska, puupää, ilolintu, tulikaste, hamevalta, aivovuoto*
- uusia tai uudessa merkityksessä tai lainasanoja
 - *benchmarkata, sateenkaariperhe, designata, tietue, askellin*
- vanhoja
 - *sirppi, pieli, pälvi, virvatuli, takinhelmus*

Vaikeat erityiskielen sanat

depressiivinen käyttäytyminen, varhaiskasvatussuunnitelma, oppimisympäristö, syötevirhe, henkilökohtainen budjetointi, toimintakykyarvio, jatkuvalämmitteinen kiuas, omistusliitteellinen, järjestää keittraus, vierusparirakenne, syyntakeeton, eurobondit, linkkikonteksti, esteettömyysarviointi, homotsygoottinen, ravinnekuormitus, onteloeläin, peitinkalvo, tilauskanta, eriperintäinen, suisidaalinen, avoterveydenhuolto, lähdesuoja...

Toista, selitä

Toista sana, joka näyttää aiheuttavan vaikeuksia.

- Toistaminen on hyvä tapa korostaa tärkeitä asioita puheessa.
- Varo maneerimaista toistamista, se vaikeuttaa ymmärtämistä.

Jos toistaminen ei auta, selitä sana.

- Lähde selityksessä liikkeelle siitä asiasta, joka on puhekumppanillesi tuttu.
- Voit myös näyttää, viittoja, kirjoittaa tai piirtää.
- Sanojen selittämisessä harjaantuu, kun harjoittelee.

Sanojen selittäminen vaatii harjoittelua

- Selitä konkreettisilla sanoilla.
- Anna esimerkkejä, älä selitä liikaa.
- Voit selittää alakäsitteitä käyttämällä:
 - koulutusjärjestelmä: koulut, ammattioppilaitokset ja yliopistot
 - kosmetiikkatuotevalikoima: voiteet, meikit ja puhdistusaineet
- Korosta ilmauksesi ydinsisältöjä.

Millaisia ovat oman alasi vaikeat sanat?

Osallisuus

Osallisuus, tunne yhteisestä keskustelusta, ei ehkä synnykään vuorovaikutuksen sujuvuudesta ja ongelmattomuudesta, vaan kokemuksesta, että kohdattuihin vaikeuksiin ratkaisut löydettiin yhdessä.

(Leealaura Leskelä, 2012)

Kuva: Papunetin kuvapankki,
www.papunet.net / Jani Ikonen